

Hilmi Bey - (Refik Halid Karay'ın 'Sürgün' Romanı) - Şanssız

Karakter Osmanlı Döneminde yüzbaşı olan Hilmi Bey, karısı Tevhide Hanım ve on sekiz yaşındaki kızı ile yaşayan bir paşadır. Siyasetten uzak, politikayı seven bir insan değildir, ancak eski kafalıdır. Yeniliklere alehtar bir söylemi sebebi ile ihbar edilince, Beyrut'a sürgün edilir. Sürgünde aile hasreti ve sefalet içinde zor günler geçirecektir. Ailesinin kendisinden sonraki vaziyeti için evhamlanır. Ancak, mert ve gururlu karakteri ile başını dik tutmaya çalışacak, tutumluluğu sayesinde de hayatını idame ettirmeyi başaracaktır. Biraz kinci olan Hilmi Bey, hatırşinas bir yapıdadır.

Aktivitelere Sürgünde çoğu zamanını tek başına dolaşarak, banklarda oturarak geçirir. Kahvehanelere gidip, kendi dilini konuşan insanlarla sohbet etmeyi, zaman zaman içini dökerek dertleşmeyi sever. Sohbet edebileceği, konuk olduğu ortamlarda pek istemese de içki içer. Zaman zaman da namaz kılarak dini vazifelerini yerine getirmeye çalışır.

ÖRNEK ANILAR

Eski Kafalı Hilmi Bey, yenilikler, alışkın olmadığı şeylerden rahatsızlık duyar, öğrendiklerinin, bildiklerinin haricinde yaşamayı tasvip etmezdi. Siyasi bir yönü olmasa da, Mili Harekat'a aykırı düştüğünden ve eski kafalılığından sürgün edilmişti. Polisler kendisine sultan ve hilafet taraftarı olup olmadığını sorduğunda da karakterini aşık etmişti. “İnce işlere pek akli ermezdi; politikacı ve partici sayılmazdı; yalnız biraz eski kafalı idi; eski gördüklerine bağlıydı, din meselelerinde yeni yetişmelere uyuşamıyordu.”

Evhamlı Ailesinden özellikle kızından uzakta yaşamaya mecbur bırakılmak, Hilmi Bey için oldukça zordu. Ne zaman kendi kendine kalıp düşünmeye başlasa kızı Seher için evhamlanırdı. “Bir gece odasında tek başına otururken birden Seher'in ölmüş olması ihtimalini düşündü, şakağına bir ağrıdır saplandı. Kalktı, giyindi, dayanılır gibi değil yalnız duramayacaktı.”

Tutumlu Sürgün hayatında, elinde oldukça sınırlı bir parası olan Hilmi Bey, mümkün mertebe az yemek yiyor, iktisadlı davranıyordu. “Ve Hilmi Efendi, bugün de, tutum olsun diye, tek fincan çayına, iştahına rağmen hiç de İstanbul'un ki gibi lezzetli bulmadığı pörsük simidini banıyor, yatmadan önce de bir avuç leblebi yerse gene beş kuruşa karnını doymuş olacağını düşünüyordu.”

Hatırşinas Şair Kenan ile bir fikir ayrılığı yaşayıp tartıştıktan bir süre sonra Kenan vefat etti. Tüm arkadaşları bu sonucun, Hilmi Bey'in eseri olduğunu iddia ediyordu. O, bu durumu kanıksamıştı, fakat Etyemezli Apti'nin de kendisini katil ilan etmesi, esasen Hilmi Bey'in kaldıracabileceği bir yük değildi. Ancak, Apti'nin çok iyiliğini gördüğünden karşılık vermiyor, hatırşinas davranıyordu. “Hilmi'ye onu iki tokatta susturmak işten bile sayılmazdı; iyiliğini gördüğü için ilişmemiştir.”

Gururlu Hilmi Bey, kazanmaksızın başkasının parasını harcamayı ayıp sayan, gururlu bir adamdı. İstanbullu bir arkadaşı olan Şakir Beyin başkaları sayesinde rahat yaşaması, kendi hayatında uygulayabileceği bir durum değildi. “Acaba kızı ve damadı yüzünden konduğu bu rahat, bildiği halde arkadaşının sefaletini yüzüne vurmak isteyecek derecede onu ahlaksız mı etmişti, yoksa bunamış mıydı? 'Açlığımın ölecek olsam bu herife minnet etmem! Diye düşünüyordu”

Mert Emniyet teşkilatındaki görevliler, sürgündeki herkes ile alakalı bilgi sahibiydi, Hilmi Bey'i gördüklerindeki sıcak tavırları ve sahiplenici tutumları, Hilmi Bey'i ziyadesi ile şaşırtmıştı. Ancak, kendisine tahkikat sonucu ve bilgileri gösterildiğinde, mert bir insan olarak kayda geçtiğini anladı. “İsmi alinizin yanındaki meşruhat hanesinde şu üç yıldızı görüyor musunuz? Bu oraya alelamya konulmamıştır; bizler alelamya iş yapmayız; karşımızdakinin içini görürüz. Sizin her vechile itimada layık mert bir vatandaş olduğunuza dair cemiyetimiz kararını vermiştir.”

Kinci Seher'in bir aktörle birlikte yaşadığını öğrenmesi Hilmi Bey için oldukça zordu. Hatta, bir baba olarak kızını öldürmeyi bile düşünüyordu. “Acaba gözlüklü İhsan'ın sözettiği örgüt beni gizlice memlekete sokamazdı? Giderim, kızı bulurum, önce onun göğsüne bir kurşun, sonra kendi kafama... Bu iş ancak böyle temizlenir!”